

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

XLIII. Ioannes Trithem. Abbas Spanhemensis, Rogerio Sycambro salutem.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Si enim fueris plurimum scrutatus, frequenter miraberis. Necessaria & vtilia nobis discēda sunt, quorum scientia mentem à terrenis segregatam, & in cognitionem summæ veritatis illuminat, & in amorem sempiternæ bonitatis inflammet. Stultum est omnis vtilibus & necessariis vana & inutilia discere, & creatore neglecto circa creaturas mentē occupare. Perluberrima Christi humilitate contempta, vt docti videantur & magni, diligentissime pergoras, & ceteri huiusmodi senserint, quos constat à cognitione & doctrina summæ veritatis longe fuisse alienos, quasi nobis desint ex nostris philosophi & viri doctissimi, per quorum imitationem oporteat fieri desides, vt merito gentiliū sapientia, necessarioq; nobis videatur exponēda. Multos habemus gentiliū philosophis meliores, quorum debemus imitari doctrinam, sanctos videlicet Christi Apostolos, Petrum, Paulum & Ioannem, eorumque sequaces, Origenem, Athanasium, Hilarium, Irenæum, Chrysostomum, Basilium, Eusebium, Firmianum, Hieronymum, Ambrosium, Augustinum, Gregorium, Bedam, Rabanum, Bernardum, & reliquos catholicæ fidei doctores, quorum certa de veritate sapientia Christianas mentes ad iustitiam imbuit, intellectum veraciter illuminat, charitatem format, animasq; viuificat. Hos pro viribus imitare sapientes, & eorum libros legēdo discēdoq; vtilia sæpius reuolue, nec tempora iuuentutis tibi data inutiliter transire patiaris. Otium vt perniciosam animi pestem fugito, quoniam industria & studio maxime contrarium est, mentemq; vt ferrum rubigo consumit. Occupandū est bonis studiis ingenium, & veræ sapientiæ desiderium altius inferendum, vt cum senectus aduenerit, mens cœlestibus informata doctrinis ad quaslibet fortunæ facies armata consistat. Neque fratrem te nos imitari pigeat oramus, qui annorū vitæ transactæ, vt nosti, tempus omne studio scripturarum vsq; ad inuidiam ranarum impendimus. Quod nisi fecissemus, vbi nunc, fortuna sciūte in nos frater, puras nisi vbique iaceremus: Nam etsi parum euasimus docti, consistere tamen in nobis Deo iuuante didicimus, variosque & fallaces fortunæ contemnerē vultus, & intelligere quis sit ignorantia finis. Quæ nostra sunt nemo tollet à nobis, quippe qui nostra nobiscum portare didicimus, omnis parui iacturam terreni facientes. Neque huius vitæ nobis defutura timemus necessaria, promissum Dei in sancto Euāgelio certissimum habentes, quoniam ipsi cura est de nobis, & quærentibus in primis cœlestia, nec victus penuria continget nec amictus. Vnde fratrem te hortamur, bonorum imitare studia, non ad vanitatem & quæstum, sed mentis ad cultum, quo lumē veritatis agnoscas, agnitum diligas, dilectum sine fine possideas. Iterum otium fugias monemus, quoniam in desiderijs est omnis ociosus, & multorum scaturigo vitiorum, anima inimica est otiositas. Emollit otium vires, lumenque mentes exterminat, & hominem viuum trunco similem reddit prorsusque inutilem. Nemo vnquam factus est otio magnus, nemo doctus, nemo excellens aut memoria immortalis. Quomodo viuit qui nemini viuit? Viuit autē nemini qui semper est otiosus. Ad agendum nati sumus, quoniam natura quæ nobis tempore nihil pretiosius dedit, otium & vacuum abhorret. Post laborem quies & non desidia tibi sit quantula sufficit, quatenus ad agendum fortior consurgas, non vt remissio labore penitus otio torpescas. Ama studium sanctarū scripturarū, & nunquā eris otiosus. Nam q̄ carnalis amator ille de suo dicebat amore, nos in studio scripturarū comprobauimus verum. Qui non vult fieri desidiosus, amet. Amor verus nunquam est otiosus. Sed vale. & ama bona, honesta & vtilia. Iterum vale, Ex Vrsulo in Marchia Brandenburgasium, 20. die mensis Octobris, Anno Christianorum 1505.

In religione discenda, apostolica doctrina & philosophia tenenda est.

*Matth. 6.
Luc. 12.*

Otium quā malares sit.

XLIIII.

IOANNES TRITHEM, ABBAS SPANHEMENSIS,

Rogero Sycambro salutem.

MISVS RVSCAPELLANŪ meum ad partes Rhenanas optime Rogeri, me ipsum prohibere non potui, quo minus literis te nostri status ratione facerem certiorē. Viuimus hic per Dei misericordiā corpore sani, non vltimo apud principē loco habitū, doctorū tamē virorū solatio pene destituti. Homines quidē boni, sed nimis barbari & indocti commellationib; & potationibus magis dediti q̄ studio bonarū literarum. Rarus hic homo studio deditus scripturarum, sed quadam innata eis rusticitate conuersantes otio gaudent & poculis. Mihi autem satis admodum incolarum placent mores, quoniam magna feruent in religionem Christi obseruantia & deuotione. Dei templa visitant diligentissime, festa sanctorum

Necessaria & vilia nobis dicitur...
& in cognitionem summa veritate...
met. Stultum est omnia vilius hanc...
to circa creaturas mente occupant...
huius tempestatis curiositas est, qui...
videantur & magni, diligenter pe...
ragoras, quid Democritus, quid Pyta...
a cognitione & doctrina summa verit...
philosophi & viri doctissimi, per quos...
tilium sapientia, necessarios; nobis...
ilosophis meliores, quorum doctri...
olos, Petrum, Paulum & Iohannem, ce...
um, Irenaeum, Chrysostomum, Iulianu...
um, Augustinum, Gregorium, Bedam...
ei doctores, quorum certa de veritate...
intellectum veraciter illuminat, charite...
mitare sapientes, & eorum libros legib...
mentis tibi data inutiliter transire po...
quoniam industria & studio maxime o...
it. Occupandum est bonis studiis ingeniu...
tum senectus aduenit, mens concub...
ies armata consistat. Neque fratre...
sacta, vt nosti, tempus omne huius...
is. Quod nisi fecissemus, vbi nunc sum...
mus: Nam et si parum euasimus disti...
s, varioque & fallaces fortuna conuen...
Qua nostra sunt nemo tollet a nobis...
omnis parui iacturam terreni faciemus...
aria, promissum Dei in sancto Esaias...
obis, & querentibus in primis excelsu...
fratrem te hortatur, bonorum imitate...
ad cultum, quod iure veritatis agnosca...
otium fugias monemus, quoniam...
irigo vitiorum, animae inimici elio...
terminat, & hominem viuum monu...
m factus est otio magnus, nemo doct...
modo viuit qui nemini viuit? Viuit...
sumus, quoniam natura quae nobis im...
orret. Post laborem quies & non delecta...
ortior confurgas, non vt remissio labo...
ipturarū, & nunquā eris otiosus. Nam...
studio scripturarū comprobamus ve...
erius nunquam est otiosus. Sed vale...
in Marchia Brandenburgensi, anno d...
I.
AS SPANHEMENSIS,
salutem.
anas optime Rogeri, me ipsum probio...
us ratione facerem certiorum. Viuus...
apud principē loco habiti, doctri...
boni, sed nimis barbari & indocti...
bonarū literarum. Rarus hic homo...
usticitate conuersantes otio quales...
lacent mores, quoniam magna feruor...
Dei templa visitant diligentissime, sicut

sanctorum reuerenter concelebrant, & indita eis ieiunia tenacissime obseruant, tantoque sunt in Dei cultu feruentiores, quanto cum nouissimis Germaniae populis ad Christi fidem noscuntur conuersi. Solus bibendi excessus nomen virij non habet, quanquam & multi apud eos reperiantur abstemij, & advenae Francones & Suci, vt frequenter sumus experti, plus in potationibus excedant quam indigenae terrae. Tu autem Rogeri Deum ora pro nobis, vt cum salute hinc tandem egredientes ad patriam reuertamur, non quod Marchiae laboremus tadio, summe enim nobis placet, sed vt reuersi ad Rhenum negotia nostra sine debito terminemus. Facilis enim pro Christo nobis obliuio, quoniam vbicumque fuerimus in Domini voluntate nos esse in patria arbitramur. Ante festum Paschatis non videbimus Rhenum, quia serenissimo complacendum est principi, qui vt maneremus diutius quam nostri propositi fuerat, insterit. Hac te scire volumus. Tu si quid habes rescribito & vale nostri memor. Ex Berlino 20. die mensis Octobris Anno Christianorum 1505.

XLV.

IOAN. TRITHEM. IOAN. VIGILIO SVNSZHEMIO,
Vir. Iur. doctori S.

LITERAS & meas & principis Marchionis prolixioris more in Marchia mei excusato-
20 rias misimus ad serenissimum principem Philippum comitem Palatinum per manus capellani nostri Theodorici, tibi quidem notissimi, quas principi exhibere tui sit officij precamur. Quae circa me aguntur ex latore intelliges: quomodo nobis Marchia placeat his accipe paucis. Terra quidem bona est & fructifera multum, sed laboriosis indiget cultoribus, cum & ipsa sit vasta, latitudine ampla, & rustici pauci atque pigerrimi, potationibus & ocio magis quam laboribus dediti, de quibus dicere possumus: Marchianitis festiuitates & ocia pauperiem, ieiunia morbos, & potationes mortem accelerant, quoniam in his tribus plus quam ceterae nationes Germanorum, videtur excedere. Sunt enim homines quasi natura ad ocium nati, & multis diuorum festis laborare vetantur, perpetua inopia prelli, maxime qui morantur in rure. Ieiuniorum vero sunt omnium quos vidimus
30 obseruantissimi, & in hoc vno laudabiles praeter multis merito aestimandi. Sed maior eorum multitudo potationibus nimium dedita, meritum ieiunandi turpiter commaculat, vsque adeo, vt hic pene nihil aliud sit viuere quam comedere & potare. Hac de moribus gentis. Nihil hic noui, nihil agitur rari, nisi quod inter Ducem Magnopolitanum & Lubecenses grauissima similitates oriuntur, quae nisi amicorum consilio fuerint extinctae, in bellum certe confluent. Princeps autem meus serenissimus Marchio, cuius fororem dux est habiturus uxorem, vices suas interposuit, multum pro concordia laborauit. Quo mediante induciae factae sunt vsque in pascha. Interea pax est, interdum pacis fiducia nunquam. Bonae serenissimi principis nostri Palatini valetudinem abs te scire cupimus, apud cuius maiestatem necessariam nostri moram oportune reddas excusatam. Vale, ex Berlino 20. die mensis
40 Octobris. Anno Christianorum 1505.

XLVI.

IOANNES TRITHEM. AB. SPANHE. IOANNI
Damio monacho S.

SCIRE te volumus amantissime frater, quod miserante Deo imprimis bene valemus, sumusque apud sereniss. principem Marchionem bona conditione habiti, cunctisque necessarijs abundantissime prouisi, cuius voluntati annuentes, manere hic vsque in Pascha promissimus. Fratri autem nostro M. Iacobo Trit. scripsimus, mandantes ad Nouum castrum se conferat, ibi mansurus tecum, donec & nos veniamus. Interea maneat tecum
50 pietate magistræ, ne diutius salutaribus intermissis studijs habitare cum acatastatis cerebro & memoria carentibus infructuose, vt haecenus, compellatur. Ingratis enim seruire molestissimum est, & nimis graue vt fructu suo fraudetur obsequiosus, & cui rependendum fuerat praemium, reportare cogatur incommodum. Nimium sunt ingrati homines in terra Nayth commorantes, quod pro multis saepe beneficijs eis non sine nostro dispendio exhibitis sumus experti, propterea fratrem ingratis seruire non sine causa vetamus. De fratribus nostris quid agant nos facies certiores, si Cynonotorum proteruiam habueris exploratam. Dolus profecto repri metur dolo, si non mutauerint impietatis consilium. Nulla nobis de illorum machinationibus cura est, quia nec fauorem cupimus, nec odium for-
Ss